

Зміст

ВСТУП	8
I. СУХОПУТНІ ВІЙСЬКА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	21
6-й гвардійський армійський орден Червоного Прапора корпус	22
8-й армійський орден Червоного Прапора корпус	27
13-й армійський орден Червоного Прапора корпус	32
1-ша окрема гвардійська танкова Новгородська орденів Червоного Прапора, Кутузова, Богдана Хмельницького, Олександра Невського і Червоної Зірки бригада ...	46
1-й польовий Проскурівський двічі орден Червоного Прапора вузол зв'язку Генерального штабу	48
17-та окрема гвардійська танкова Криворізька орденів Червоного Прапора і Суворова бригада	51
24-та окрема механізована Самаро-Ульянівська Бердичівська Залізна ордена Жовтневої Революції, тричі орден Червоного Прапора, орденів Суворова та Богдана Хмельницького бригада імені князя Данила Галицького	55
25-та окрема повітрянодесантна Дніпропетровська бригада	60
28-ма окрема гвардійська механізована бригада	65
30-та гвардійська механізована Рівненська, Новоград-Волинська орденів Червоного Прапора та Суворова бригада	71
55-та окрема артилерійська Будапештська орденів Червоного Прапора, Богдана Хмельницького і Олександра Невського бригада імені двічі Героя Радянського Союзу генерал-полковника Василя Петрова	77
55-й окремих лінійно-вузловий Петроківський ордена Червоного Прапора полк зв'язку	80
72-та окрема гвардійська механізована Красноградська-Київська ордена Червоного Прапора бригада	82
92-та окрема механізована Ропшинська орденів Жовтневої Революції і Червоного Прапора бригада	86
93-тя окрема гвардійська механізована Харківська двічі ордена Червоного Прапора орденів Суворова і Кутузова бригада	91
502-й окремих гвардійський батальйон радіоелектронної боротьби	95

121-й окремий гвардійський лінійно-вузловий Фокшано-Мухденський орденів Олександра Невського і Червоної Зірки полк зв'язку.	96
128-ма гвардійська окрема гірськопіхотна Туркестансько-Закарпатська двічі ордена Червоного Прапора бригада	98
169-й навчальний гвардійський Звенигородський орденів Червоного Прапора і Суворова центр	105
7-й окремий Бреславський полк армійської авіації	111
15-й гвардійський реактивний артилерійський Київський орденів Леніна, Червоного Прапора, Богдана Хмельницького та Олександра Невського полк	115
30-й окремий лінійно-вузловий Криворізький орденів Богдана Хмельницького, Червоної Зірки та ордена «Захист Республіки» Румунської Народної Республіки полк зв'язку	119
93-й окремий лінійно-вузловий Яський ордена Червоної Зірки полк зв'язку.	122
703-й інженерний Вінницький орденів Червоного Прапора і Богдана Хмельницького полк.	124
777-й окремий Прутський ордена Червоної Зірки полк матеріального забезпечення.	128
29-й окремий розвідувальний ордена Червоної Зірки батальйон.	129
54-й окремий гвардійський розвідувальний Прутсько-Померанський орденів Кутузова, Богдана Хмельницького та Олександра Невського батальйон	132
II. ПОВІТРЯНІ СИЛИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	135
Повітряне командування «Захід».	136
Повітряне командування «Південь»	141
Повітряне командування «Центр»	144
1-ша радіотехнічна Галицько-Волинська бригада	147
9-та авіаційна бригада тактичної авіації	150
14-та радіотехнічна бригада.	153
25-та гвардійська авіаційна Московська бригада (транспортна)	156
40-ва ордена Червоного Прапора бригада тактичної авіації	159
96-та зенітна ракетна Київська бригада	163
114-та Талліннська ордена Червоного Прапора бригада тактичної авіації.	167
138-ма радіотехнічна бригада	172
160-та зенітна ракетна Варшавсько-Одеська ордена Суворова бригада	175
164-та радіотехнічна бригада.	180
208-ма гвардійська зенітна ракетна Херсонська ордена Червоного Прапора бригада	182
456-та гвардійська авіаційна Волгоградська ордена Червоного Прапора бригада (транспортна)	188
831-ша авіаційна Галацька Миргородська орденів Червоного Прапора та Кутузова бригада тактичної авіації	191
31-й окремий полк зв'язку та автоматизованого управління.	195

6-й гвардійський армійський орден Червоного Прапора корпус

Об'єднання почало формуватися у січні 1944 року у складі 1-го Українського фронту як **6-та танкова армія**. На початковому етапі до неї включили 5-й гвардійський танковий корпус, 5-й механізований корпус і низку окремих частин, серед яких був і 76-й окремий полк зв'язку. Відразу ж після свого формування армія взяла участь у Корсунь-Шевченківській операції 1944 року, в якій відзначилася у боях по оточенню значного угруповання німецьких військ в Україні. 22 лютого 1944 року армію передали до 2-го Українського фронту і того ж року вона задіюється в Умансько-Ботошанській наступальній операції (5 березня – 17 квітня 1944 року).

Важливу роль армія відіграла в Яссько-Кишинівській наступальній операції (20–29 серпня 1944 року) та у подальших бойових діях у центральній частині Румунії. Введена у прорив у смузі 27-ї армії, у перший же день операції, армія успішно розвинула наступ на столицю Румунії — місто Бухарест. У ході наступу танкісти оволоділи містами Васлуй (22 серпня), Бирлад (24 серпня), Фокшани та Римнікул-Серет (27 серпня), Бузеу (28 серпня) та Плоешті (30 серпня). Через захоплення нафтоносних районів Плоешті гітлерівська Німеччина була позбавлена останніх можливостей постачання нафти для вироблення пального для танків та авіації. А 31 серпня 1944 року частини 5-го механізованого корпусу разом із 18-м танковим корпусом та дивізіями 53-ї армії вступили до Бухареста. Це призвело до перевороту у керівництві Румунії, і вона розірвала союз із Німеччиною та оголосила останній війну.

На початку вересня 1944 року армію перекидають на захід, для чого вона долає Трансільванські Альпи, розвиваючи наступ на місто Клуж. У цей час за зразкове виконання бойових завдань, проявлені при цьому мужність та героїзм особового складу з'єднань і частин армії 12 вересня 1944 року 6-ту танкову армію було переіменовано на **6-ту гвардійську танкову армію**.

Далі, вже на території Угорщини, 6-та гвардійська танкова армія бере участь у Дебреценській (6–28 жовтня 1944 року) і Будапештській наступальних операціях (29 жовтня 1944 – 13 лютого 1945 року).

Наприкінці січня 1945 року армію відводять до резерву фронту, а у середині березня її передають до складу 3-го Українського фронту. Тут армія бере участь у Віденській наступальній операції (16 березня – 15 квітня 1945 року) на території Угорщини та Австрії. У взаємодії з 4-ю та 9-ю гвардійськими арміями 3-го Українського та 46-ю армією 2-го Українського фронтів після запеклих боїв танкісти захоплюють (13 квітня 1945 року) столицю Австрії — місто Відень.

Зі середини квітня 1945 року 6-ту гвардійську танкову армію перепідпорядкували 2-му Українському фронтові, і у його складі армія брала участь у боях за місто Брно в Чехословаччині. Далі танкісти наступали на Оломоуц під час Братиславсько-Брновської наступальної операції (25 березня – 5 травня 1945 року).

Армія закінчила бойові дії проти гітлерівської Німеччини під час Празької наступальної операції (6–11 травня 1945 року), коли (9 травня) частини армії вступили у столицю Чехословаччини — місто Прагу. Однак тут війна для армії не закінчилася, адже танкістам довелося продовжувати наступ ще до 11 травня, коли вони вийшли в район Пршибрама.

На завершальному етапі війни, станом на 1 травня 1945 року, до основного бойового складу 6-ї гвардійської танкової армії входили 5-й гвардійський танковий корпус (20-та, 21-ша та 22-га гвардійські танкові бригади, 6-та гвардійська мотоциклетна бригада, 301-й легкий артилерійський полк, 390-й гвардійський самохідно-артилерійський полк, 1458-й самохідно-артилерійський полк, 391-й гвардійський винищувально-протитанковий артилерійський полк, 15-й гвардійський мотоциклетний батальйон, 454-й гвардійський мінометний полк, 127-й гвардійський мінометний дивізіон та 392-й гвардійський зенітно-артилерійський полк), 2-й гвардійський механізований корпус (4-та, 5-та та 6-та гвардійські механізовані бригади, 37-ма гвардійська танкова бригада, 30-й гвардійський важкий танковий полк, 251-й гвардійський самохідно-артилерійський полк, 1509-й самохідно-артилерійський полк, 99-й гвардійський мотоциклетний батальйон, 524-й мінометний полк, 408-й гвардійський мінометний дивізіон та 159-й зенітно-артилерійський полк), 9-й гвардійський механізований корпус (18-та, 30-та та 31-ша гвардійські механізовані бригади, 46-та гвардійська танкова бригада, 389-й гвардійський самохідно-артилерійський полк, 697-й самохідно-артилерійський полк, 458-й гвардійський мінометний полк, 14-й гвардійський мотоциклетний батальйон, 35-й гвардійський мінометний дивізіон та 388-й гвардійський зенітно-артилерійський полк), 83-тя бригада морської піхоти, 57-й гвардійський механізований полк, 51-ша гвардійська самохідно-артилерійська бригада, 208-ма самохідно-артилерійська бригада, 202-га легка артилерійська бригада, 49-й гвардійський важкий танковий полк, 14-та штурмова інженерно-саперна бригада, 22-га мінно-інженерна бригада, 39-й окремий вогнететний батальйон, 4-й гвардійський мотоциклетний полк, 4-й гвардійський полк зв'язку, 275-й окремий механізований батальйон особливого призначення та 207-й гвардійський авіаційний полк зв'язку¹.

¹ Боевой состав Советской Армии. Ч. V (январь–сентябрь 1945 года). — Москва, 1990. — С. 166.

Влітку 1945 року армію передислокували до Монгольської Народної Республіки (на так званий «Тамцак-Булакський виступ» — частина території Монголії, яка вклинювалася в територію Маньчжурії. Це був найкоротший шлях при наступі до центру підконтрольної Японії держави Маньчжоу-Го). Там вона увійшла до складу Забайкальського фронту і повинна була брати участь у війні з Японією — як пообіцяв Сталін президенту США Ф. Д. Рузвельту. Склад армії при цьому дещо змінився. Тепер у ній залишалися 5-й гвардійський танковий корпус (але без 1458-го самохідно-артилерійського та 391-го гвардійського винищувально-протитанкового артилерійського полків), 9-й гвардійський механізований корпус (без 697-го самохідно-артилерійського полку). Замість 2-го гвардійського механізованого корпусу до складу армії передали 7-й механізований корпус зі складу 1-ї гвардійської кінно-механізованої групи (16-та, 63-тя та 64-та механізовані бригади, 41-ша гвардійська танкова бригада, 1289-й самохідно-артилерійський полк, 94-й мотоциклетний батальйон, 614-й мінометний полк, 40-й гвардійський мінометний дивізіон та 1713-й зенітний артилерійський полк). Додатково до складу армії в Монголії включили дивізії, які раніше входили до складу 17-ї армії в Монголії (36-ту та 57-му мотострілецькі), 1-й, 2-й, 3-й та 4-й окремі танкові батальйони, 231-шу самохідно-артилерійську бригаду, 624-й гаубичний артилерійський полк, 1141-й пішкочий артилерійський полк та 30-ту зенітно-артилерійську дивізію (зі складу 2-го Українського фронту, 1361-й, 1367-й, 1373-й та 1375-й зенітно-артилерійські полки). Уже під час бойових дій у склад армії включили додатково 1-й механізований понтонно-мостовий батальйон, 8-му мінно-інженерну бригаду, 276-й авіаційний полк зв'язку та 132-гу гвардійську розвідувальну авіаційну ескадрилью².

39 серпня 1945 до 2 вересня 1945 року армія брала участь у Хінгано-Мукденській наступальній операції військ Забайкальського фронту та Монгольської Народно-Револьюційної Армії (як складової частини Маньчжурської стратегічної операції). Наступаючи у першому ешелоні фронту у загальному напрямку на Чанчунь, війська армії до кінця третього дня операції (11 серпня) подолали хребет Великий Хінган, що відгороджував Монголію від Центрально-Маньчжурської рівнини, та вийшли до міста Лубея. Можливо, вибір Верховного командування Червоної Армії щодо відправки танкової армії на Далекий Схід випав на 6-ту гвардійську саме тому, що вона вже набула досвід подолання гірського хребта Трансільванських Альп, якого не мали інші п'ять танкових армій Радянського Союзу.

12 серпня армія головними силами успішно розвинула наступ на Мукден (Шеньян), а частиною сил наступала на Чанчунь. У ході операції війська 6-ї гвардійської армії просунулися на глибину більше 800 км зі середньодобовим темпом 82 км! Швидкий вихід її з'єднань до важливіших районів Маньчжурії забезпечив розчленування головного угруповання японської Квантунської армії, що сприяло швидкій капітуляції японців.

² Боевой состав Советской Армии. Ч. V (январь–сентябрь 1945 года). — Москва, 1990. — С. 167, 193, 195.